

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

"TASDIQLAYMAN"

Chirchiq davlat pedagogika
universiteti rektori
G.I. Muxamedov

**JISMONIY TARBIYA VA SPORT METROLOGIYASI
O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60111900 - Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda jismoniy tarbiya va sport

Chirchiq– 2023

Fan/modul kodi JTSM105		O'quv yili 2023-2024	Semestr 1	ECTS- Kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 4		
	Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Jismoniy tarbiya va sport metrologiyasi		60	90	150
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarda ta'lim tizimida kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarga, sport amaliyotida keng qo'llaniladigan o'lchash qonuniyatlarini o'rganish, sportdagi natijalarni tahlil va bashorat qilishda sport metrologiyasi asoslari bo'yicha yo'nalish profiliga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish. Fanning vazifasi – sport metrologiyasi fanini o'rganish natijasida, bo'lajak o'qituvchi sport turlarini o'qitish nazariyasi va amaliyotining murakkab tomonlarini o'rganishlari, ularni ko'pgina faktorlariga bog'lashlari hamda o'qitish va mashq jarayonida uzluksizligini o'zgarishini aniqlab olishlari zarur. Shu asosida ular o'rganuvchilar bilan olib boriladigan amaliy mashg'ulotlar davrida va ilmiy izlanishlarda professional pedagogik malakalarni egallashdan iborat. II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu: Sport metrologiyasiga kirish Sport metrologiyasi fani va uning vazifalari. Sport faoliyati boshqarish jarayoni sifatida. Boshqarish tizimi haqida tushuncha. Sport mashg'uloti jarayonini boshqarish. Sport mashg'uloti jarayonida nazorat 2-mavzu: O'lchash nazariyasi asoslari. O'lchash shkalalari. Atamalar shkalasi. Tartib shkalasi. Intervallar shkalasi. Nisbatlar shkalasi. Jismoniy tarbiya va sportdagi o'lchanadigan parametrlar. O'lchov birliklari. Fizik kattaliklarni o'lchash. 3-mavzu: O'lchash aniqligi Asosiy va qo'shimcha xatoliklar. Absolyut va nisbiy xatoliklar. Tizimli va tasodifiy xatoliklar. Sport metrologiyasida o'lchash ob'ektlari. 4-mavzu: O'lchash natijalarini matematik – statistik qayta ishlash usullari. Bir o'lchamli o'lchash natijalariga statistik ishlov berish. Empirik taqsimotlar. Tajriba ma'lumotlarini jadval ko'rinishida tasvirlash. Variatsion qatorlar. Taqsimot qatorlarini tuzish va ularni grafik ifodalash. O'lchashlarning variatsion qatorini tuzish. Natijalarni grafik tasvirlash – taqsimot poligoni. O'lchashlarning intervalli variatsion qatorini tuzish. Natijalarni grafik tasvirlash– gistogramma				

5-mavzu: Bir o'lchamli o'lchash natijalari qatorini asosiy statistic xarakteristikalarini

Bir o'lchamli o'lchash natijalari qatorini asosiy statistik. Xarakteristikalarini. Normal taqsimot egri chizig'i. Bevosita o'lchash natijalariga matematik ishlov berish.

6-mavzu: Ikki o'lchamli o'lchash natijalarining o'zaro bog'liqligi.

Funksional va statistik o'zaro bog'liqlik. Korrelyatsion maydon. O'zaro bog'liqlik zichligini baholash. O'zaro bog'liqlik yo'nalishi. Regressiya

7-mavzu: Ikki o'lchamli o'lchash natijalarining o'zaro bog'liqlik koeffitsientlarini hisoblash usullari.

Ikki o'lchamli o'lchash natijalarining o'zaro bog'liqlik koeffitsientlarini hisoblash usullari. Brave-Pirsonning juftli chiziqli korrelyatsiya koeffitsientini hisoblash Regressiya tenglamasi koeffitsientlarini hisoblash. Xususiy va ko'p o'zgaruvchili korrelyatsiya koeffitsientini hisoblash. Rangga (egallagan o'rniga) oid korrelyatsiya koeffitsienti

8-mavzu: Statistik gipotezaning ahamiyatlilik mezonini va uni tekshirish.

Asosiy tushuncha va ta'riflar. Statistik gipotezani tekshirish. Gipotezani tekshirishdagi xatoliklar. Ahamiyatlilik darajasi. Statistik xarakteristikalarining ishonch intervallarini tuzish. Ishonchlilikni baholash

9-mavzu: Normal taqsimotga asoslangan mezon.

Normal to'plamlardan tanlab olingan ikkita dispersiyanisolishtirish. Bosh to'plam o'rtacha arifmetik qiymatini tanlanma o'rtacha arifmetik qiymati bilan solishtirish. O'zaro bog'liq bo'lmagan tanlanmalar uchun ikkita tanlanma o'rtacha arifmetik qiymatlarini solishtirish. O'zaro bog'liq tanlanmalar uchun ikkita tanlanma o'rtacha qiymatlarini solishtirish. O'zaro bog'liq bo'lmagan ikki tanlanma o'rtacha arifmetik qiymatlarini solishtirish. O'zaro bog'liq bo'lgan ikkita tanlanma o'rtacha arifmetik qiymatlarini solishtirish. Ikki tanlanmaning variatsiya xarakteristikalarini solishtirish. O'zaro bog'liqlik koeffitsienti ishonchliligini baholash.

10-mavzu: Dispersion tahlil.

Bir omilli dispersion tahlil. Olingan ma'lumotlar o'rtasida korrelyatsiya mavjud bo'lgan holda dispersion tahlil. Sinfchiki korrelyatsiya koeffitsienti.

III.Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Sport metrologiyasiga kirish.
2. Sport faoliyati boshqarish jarayoni sifatida.
3. O'lchash nazariyasi asoslari.
4. Jismoniy tarbiya va sportdagi o'lchanadigan parametrlar.
5. O'lchash aniqligi.
6. Sport metrologiyasida o'lchash ob'ektlari.
7. O'lchash natijalarini matematik – statistik qayta ishlash usullari
8. O'lchashlarning variatsion qatorini tuzish.
9. Bir o'lchamli o'lchash natijalari qatorini asosiy statistic xarakteristikalarini.
10. Normal taqsimot egri chizig'i.

11. Ikki o'lchamli o'lchash natijalarining o'zaro bog'liqligi.
12. O'zaro bog'liqlik zichligini baholash.
13. Ikki o'lchamli o'lchash natijalarining o'zaro bog'liqlik koeffitsientlarini hisoblash usullari.
14. Xususiy va ko'p o'zgaruvchili korrelyatsiya koeffitsientini hisoblash.
15. Statistik gipotezaning ahamiyatlilik mezonini va uni tekshirish.
16. Ahamiyatlilik darajasi.
17. Normal taqsimotga asoslangan mezon.
18. O'zaro bog'liq bo'lgan ikkita tanlanma o'rtacha arifmetik qiymatlarini solishtirish
19. Dispersion tahlil
- ✓ 20. Olingan ma'lumotlar o'rtasida korrelyatsiya mavjud bo'lgan holda dispersion tahlil.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi. ✓

V. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Sport metrologiyasi fani va uning vazifalari
2. Sport faoliyati boshqarish jarayoni sifatida
3. Boshqarish tizimi haqida tushuncha
4. Sport mashg'uloti jarayonini boshqarish
5. O'lchash shkalalari
6. Atamalar shkalasi
7. Tartib shkalasi
8. Intervallar shkalasi
9. Jismoniy tarbiya va sportdagi o'lchanadigan parametrlar
10. O'lchov birliklari
11. Fizik kattaliklarni o'lchash.
12. O'lchashni ilmiy tashkil etishning texnik asoslari.
13. Sport o'lchashlarining nazariy asoslari. Sportda kattalik va uni o'lchash tushunchasi.
14. Asosiy va qo'shimcha xatoliklar
15. Absolyut va nisbiy xatoliklar
16. Tizimli va tasodifiy xatoliklar
17. Sport metrologiyasida o'lchash ob'ektlari
18. Bir o'lchamli o'lchash natijalariga statistik ishlov berish

19. Empirik taqsimotlar
20. Tajriba ma'lumotlarini jadval ko'rinishida tasvirlash.
21. Variatsion qatorlar
22. Taqsimot qatorlarini tuzish va ularni grafik ifodalash.
23. O'lchashlarning variatsion qatorini tuzish. Natijalarni grafik tasvirlash – taqsimot poligoni
24. O'lchashlarning intervalli variatsion qatorini tuzish.
25. Natijalarni grafik tasvirlash – gistogramma
26. Bir o'lchamli o'lchash natijalari qatorini asosiy statistika xarakteristikalar
27. Normal taqsimot egri chizig'i
28. Bevosita o'lchash natijalariga matematik ishlov berish.
29. Funktsional va statistik o'zaro bog'liqlik
30. Korrelyatsion maydon
31. O'zaro bog'liqlik zichligini baholash
32. O'zaro bog'liqlik yo'nalishi
33. Regressiya
34. Ikki o'lchamli o'lchash natijalarining o'zaro bog'liqlik koeffitsientlarini hisoblash usullari
35. Brave–Pirsonning juftli chiziqli korrelyatsiya koeffitsientini hisoblash
36. Regressiya tenglamasi koeffitsientlarini hisoblash
37. Xususiy va ko'p o'zgaruvchili korrelyatsiya koeffitsientini hisoblash
38. Rangga (egallagan o'rniga) oid korrelyatsiya koeffitsienti
39. Asosiy tushuncha va ta'riflar
40. Statistik gipotezani tekshirish
41. Gipotezani tekshirishdagi xatoliklar
42. Ahamiyatlilik darajasi
43. Statistik xarakteristikalarining ishonch intervallarini tuzish.
44. Ishonchlilikni baholash
45. Normal to'plamlardan tanlab olingan ikkita dispersiyani solishtirish
46. Bosh to'plam o'rtacha arifmetik qiymatini tanlanma o'rtacha arifmetik qiymati bilan solishtirish
47. O'zaro bog'liq bo'lmagan tanlanmalar uchun ikkita tanlanma o'rtacha arifmetik qiymatlarini solishtirish
48. O'zaro bog'liq tanlanmalar uchun ikkita tanlanma o'rtacha qiymatlarini solishtirish
49. O'zaro bog'liq bo'lmagan ikki tanlanma o'rtacha arifmetik qiymatlarini solishtirish
50. O'zaro bog'liq bo'lgan ikkita tanlanma o'rtacha arifmetik

	qiymatlarini solishtirish 51. Ikki tanlanmaning variatsiya xarakteristikalarini solishtirish 52. O'zaro bog'liqlik koeffitsienti ishonchliligini baholash 53. Bir omilli dispersion tahlil 54. Olingan ma'lumotlar o'rtasida korrelyatsiya mavjud bo'lgan holda dispersion tahlil 55. Sinfichki korrelyatsiya koeffitsienti.
3.	VI. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - Jismoniy tarbiya va sport merologiyasi fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalarni tatbiq qilish uchun zarur bo'ladigan bilim va ko'nikmalarni, zamonaviy ta'lim vositalardan foydalanishni, zamonaviy talablar asosida mazkur fan darslarini samarali tashkil qilish yo'llari, ta'lim sohasidagi innovatsion faoliyat asoslari haqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim) - Jismoniy tarbiya va sport metrologiyasi fanini o'qitishda hamda ilmiy tadqiqotlar olib borishda qo'llaniladigan zamonaviy yondashuvlar va innovatsion texnologiyalardan xabardor bo'lishi, fanni o'qitishga qo'yiladigan hozirgi zamon talablarini bilishi, mashg'ulotlarda ta'lim resurslaridan samarali foydalana olishi; (ko'nikma). - Jismoniy tarbiya va sport metrologiyasi mashg'ulotlarida jismoniy tarbiya bo'yicha "Milliy" dasturning mazmunini anglashi, shuningdek, mashg'ulotlarda qo'llaniladigan vositalari, metodlari va shakllarining uzviyligi va izchilligini ta'minlash, o'qitish mazmuniga oid axborotlarni qayta ishlash, umumlashtirish va o'quvchilarga yetkazish malakalariga ega bo'lishi va jismoniy tarbiya darslarida jismoniy tarbiya va sport metrologiyasi mashg'ulotlarini zamonaviy innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash haqida malakalarga ega bo'lishi kerak.
4.	VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	VIII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.
6.	IX. Asosiy adabiyotlar:

1. A.Akbarov., B.B.Musaev , Sport metrologiyasi, Toshkent-2013
2. Kosimbekov.Z.T., Bakiev R.R., «Matematik statistika asoslaridan amaliy mashg'ulotlar», Toshkent, 1996.
3. Kosimbekov Z.T., Tolipjonov A.I., Sportchilarning jismoniy tayyorgarligi ustidan metrologik nazorat qilish (qo'llanma).T., 1993.
4. Смирнов Ю.И. Методологические основы спортивной метрологии «Теор. и прак. Физич. Культ.» 1980.

X. Qo'shimcha adabiyotlar

Goncharova O.V. Yosh sportchilarning jismoniy qobiliyatlarini rivojlantirish. Darslik. T.,- 2005. 180 b.

2. Kuramshin Yu.F. Teoriya i metodika fizicheskoy kulbturi. Uchebnik. Moskva. - 2010. 210 s.

3. Абдуллаев А., Хонкелдиев Ш.Х. Жисмоний тарбия назарияси ва услубиёти.Дарслик.Т.: 2005-231 б.

4 Yakkakurash kordinatsion va siklik sport turlari (Gimnastika) darslik. Toshkent "Cho'lpon NMIU"nashryoti 2018 yil. 550 b.

5. С.М.Шахрай Физическая культура. Бадминтон. 5–11 класс: примерная программа (для учителей общеобразовательных учреждений) / 2012 Издательство Омского государственного университета общ ст-93.

1. Axborot manbalari

www.cspi.uz

www.pedagog.uz

www.edu.uz

www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O'z.MK)

www.ziyonet.uz -Ziyonet axborot-ta'lim resurslari portal.

7.	Chirchi qdavlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023yil "_____ " _____dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma'sul: A.A.Abdullayev- CHDPU "Bolalar sport" kafedrasi mudiri, Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori. S.K.Xolmatova - CHDPU "Bolalar sport" kafedrasi o'qituvchisi. A.K.Matmurodov- CHDPU "Bolalar sport" kafedrasi o'qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: E.Xurramov – CHDPU, "Bolalar sporti" kafedrasi dotsenti v.b., PhD. R.L.Latipov – Nizomiy nomidagi TDPU "Jismoniy madaniyat" kafedrasi dotsenti.